

महिला व बाल विकास विभागाच्या योजनेशी
अभिसरण करून महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण
रोजगार हमी योजने अंतर्गत अंगणवाडी केंद्र
इमारतीचे बांधकाम करणे बाबत.

**महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: मग्रारोहयो-२०१३/प्र.क्र.०१/रोहयो-१

नवीन प्रशासकीय भवन, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय,
मुंबई-४०० ०३२,
तारीख: २१ सप्टेंबर, २०१५

वाचा -

- १) केंद्र शासनाची अधिसूचना क्र.२२७४, दिनांक २२ नोव्हेंबर, २०१२
- २) केंद्र शासनाचे ग्रामीण विकास मंत्रालय व महिला व बाल विकास मंत्रालय यांचे संयुक्त आदेश क्र. १९-४/२००८-सीडी।
- ३) केंद्र शासनाचे महिला व बाल विकास मंत्रालय यांचे आदेश क्र. १९-३/०४-सीडी।(VOI.V), दिनांक १६ सप्टेंबर, २०१३
- ४) आयुक्त, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना आयुक्तालय, नागपुर यांचे पत्र क्र. आयुक्तालय/तां.स/१५१८/२०१३, दिनांक ०४ डिसेंबर, २०१३
- ५) महाराष्ट्र रोजगार हमी अधिनियम १९७७ (दिनांक ०६ ऑगस्ट, २०१४ पर्यंत सुधारित)
- ६) केंद्र शासनाच्या क्र.ज-११०१६/११/२०१२- MGNREGA,IV, दिनांक १३ ऑगस्ट, २०१५ च्या मार्गदर्शक सूचना

प्रस्तावना -

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत केंद्र शासनाने उपरोक्त संदर्भ क्रमांक १ येथील दिनांक २२ नोव्हेंबर, २०१२ च्या अधिसूचनेन्वये अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकाम करण्याच्या कामाचा समावेश महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना कायदा २००५ मधील अनुसूची १ मध्ये १५ अ म्हणून केला आहे. केंद्र शासनाने उपरोक्त संदर्भ क्रमांक २ व ३ येथील आदेशान्वये अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकाम महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना (ICDS) व राज्य निधी ईत्यादी योजनांच्या अभिसरणातून करण्याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना दिलेल्या आहेत. तसेच अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकाम करण्याचा विषय महाराष्ट्र रोजगार हमी अधिनियम १९७७ (दिनांक ०६ ऑगस्ट, २०१४ पर्यंत सुधारित) मधील अनुसूची २ मध्ये ३ (१) IV (v) मध्ये करण्यात आलेला आहे. तसेच आयुक्त, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना आयुक्तालय, नागपुर यांनी त्यांच्या उपरोक्त संदर्भ क्रमांक ४ येथील दिनांक ०४ डिसेंबर, २०१३ च्या पत्रान्वये अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे अंदाजपत्रक शासनास सादर केले आहे. उपरोक्त बाबींच्या अनुषंगाने व महिला व बाल विकास विभागाच्या शिफारशीने अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकाम महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना व महिला व बाल विकास विभागाच्या योजना यांचे अभिसरण करून करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. या बाबतचा शासन निर्णय खालील प्रमाणे आहे.

शासन निर्णय-

अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकाम महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना व महिला व बाल विकास विभागाच्या योजना यांचे अभिसरण करून करण्यास सदर शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

२. अंगणवाडी केंद्र इमारतीच्या बांधकामाचा नकाशा नमुना सोबत जोडण्यात आला आहे. त्यानुसार अंदाजपत्रकीय किंमतीचा तपशील खालील प्रमाणे राहिल.

क्षेत्रफळ	एकूण किंमत (रूपयामध्ये)	किंमत प्रति चौरस मीटर	कुशल	अकुशल
५० चौ.मी.	रु. ५९७८००/-	रु. ११,९५६/-	रु. ५,३८,०२०/- ९०.%	रु. ६३३५०/- (जवळपास ३५० मनुष्य दिवस) १० %

३. उपरोक्त तक्त्यात नमुद केलेली अंदाजपत्रकीय किंमत ही सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या सन २०१३-१४ या वर्षाच्या दरसूची व मजुरी दर रु. १८१/- प्रतिदिन वर आधारित आहे. त्यामुळे दरसूची प्रमाणे व अद्यावत मजुरी दराप्रमाणे अंदाजपत्रकीय किंमतीत बदल करण्याची मुभा संबंधित तांत्रिक विभागाला राहिल. अंगणवाडी केंद्र इमारतीच्या बांधकामातील अकुशल खर्च संपूर्णपणे महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत भागविण्यात यावा. साहित्यावरील खर्च ज्यामध्ये कुशल कामगार मजुरी समाविष्ट आहे हा खर्च महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत अनुज्ञेय (४० टक्के) खर्चामधून व उर्वरित ६० टक्के खर्च महिला व बाल विकास विभागाच्या नियमित निधीमधून / एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना निधीमधून भागविण्यात यावा.

अंगणवाडी केंद्राचे आवारात किचन गार्डनसाठी प्रयोजन करण्यात यावे. साधारणतः ज्या अंगणवाडी केंद्राकरिता किचन गार्डनसाठी (परसबागसाठी) पुरेशी जागा उपलब्ध असेल अशा केंद्राकरिता स्वतंत्र तरतूद अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकामाचे अंदाजपत्रकात दर्शविण्यात यावी. प्रत्येक अंगणवाडी केंद्रात सोलर पॅनेल बसविण्यात येतील यावर किमान एक पंखा व एक ट्यूब लाईट चालेल एवढी क्षमता त्यामध्ये असावी. किचन गार्डन व सोलर पॅनेल यावरील संपूर्ण खर्च महिला व बाल विकास विभागाकडून भागविण्यात येईल. प्रत्येक अंगणवाडी केंद्राकरिता पाणी पुरवठा व स्वच्छता (Water and Sanitation) ची सुविधा ग्रामविकास विभागाकडून “ग्रामपंचायत विकास आराखडा” अंतर्गत पुरविण्यात यावी.

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत देय असलेल्या अनुदानाव्यतिरिक्त आवश्यक असलेला निधी महिला व बाल विकास विभागाकडून इतर निधी उदा.जिल्हा नियोजन विकास परिषद, आदिवासी उपयोजना, विशेष घटक योजना, १४ वा वित्त आयोग, इत्यादी अंतर्गत उपलब्ध तरतूदीतून भागवावयाचा आहे.

४. अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकाम हे इतर योजनांशी अभिसरण करून करावायाचे असल्याने सदर कामासाठी कार्यान्वयीत यंत्रणा पंचायत समिती स्तरावरील बांधकाम विभागाची राहिल. तथापि खालील बाबींचे पालन करणे अनिवार्य राहिल.

- १) ग्राम पंचायत/ग्रामसभा यांचा ठराव व शिफारस आवश्यक,
- २) प्रत्येक अंगणवाडी केंद्राचे बांधकाम हे स्वतंत्र काम समजण्यात यावे.
- ३) सर्व प्रकारच्या अकुशल कामासाठी जॉबकार्ड आवश्यक आहे.
- ४) दर १५ दिवसांनी मस्टरप्रमाणे मजुरी प्रदान करावी.
- ५) ग्राम रोजगार नोंदवहीत व ग्राम मालमत्ता नोंदवहीत सर्व प्रकारच्या नोंदी घेणे आवश्यक राहिल.
- ६) एमआयएस वरील सर्व प्रकारच्या नोंदी घेणे आवश्यक आहे.
- ७) सदर कामाचे सामाजिक अंकेक्षण अनिवार्य आहे त्यामुळे अकुशल व अर्धकुशल कामावरील खर्चाची सर्व प्रमाणके/पावत्या सामाजिक अंकेक्षणासाठी उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे.
- ८) महात्मा गांधी नरेगाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार हजेरीपत्रक ठेवणे, बँक किंवा पोस्टामार्फत इएफएमएस द्वारे मजुरीचे प्रदान करणे आवश्यक आहे.
- ९) मजुरी साहित्याचे प्रमाण ६०:४० जिल्हा स्तरावर ठेवण्यात यावे.
- १०) ईमस्टर चा वापर करणे बंधनकारक आहे.
- ११) महात्मा गांधी नरेगाशी संबंधित कामासाठी कंत्राटदार व मजुर विस्थापित करणाऱ्या यंत्राना बंदी राहिल.
- १२) काम सुरु करण्यापूर्वी, प्रगतीपथावर असतांना व काम पूर्ण झाल्यानंतरचे फोटो घेण्यात यावेत व सदर फोटो संकेतस्थळावर अपलोड करावीत.
- १३) अंगणवाडी केंद्राच्या प्रत्येक बांधकामाला प्रशासकीय मान्यता तहसिलदार प्रदान करतील व तांत्रिक मान्यता जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी देतील.
- १४) अंगणवाडी केंद्राच्या बांधकाम करण्याचे कामासाठी कार्यान्वयीन यंत्रणा ही महिला व बाल विकास विभाग राहिल.
- १५) सामुग्रीचे प्रदान चेकद्वारे/EFMS द्वारे करण्यात यावे.
- १६) सदर कामाचा समावेश लेबर बजेट मध्ये करण्यात यावा.
- १७) सर्व अकुशल स्वरूपाची कामे नोंदणीकृत जॉबकार्डधारक मजुरांकडून करून घेण्यात यावीत.
- १८) महाराष्ट्र रोजगार हमी अधिनियम १९७७ (दिनांक ०६ ऑगस्ट, २०१४ पर्यंत सुधारित) मधील अनुसूचि २ मधील १२(अ) मध्ये असलेल्या तरतुदीप्रमाणे अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकाम करताना मितव्ययी, मजुर आधारित तंत्रज्ञान आणि स्थानिक उपलब्ध साधन सामग्रीचा वापर करावा.

५. अंगणवाडी केंद्र इमारतीच्या बांधकामाचे अंदाजपत्रक जिल्हा परिषदेच्या बांधकाम विभागाच्या सक्षम अधिकारी यांनी करून त्यावर सक्षम अधिकारी (मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद) यांची स्वाक्षरी घ्यावी. अंदाजपत्रकात वेगवेगळ्या योजनेतून कशा पद्धतीने खर्च होणार आहे याचा स्पष्ट उल्लेख करण्यात यावा. तदनंतर सदर कामास प्रशासकीय मान्यता तहसिलदार यांनी प्रदान

करावी. तहसिलदार यांनी सदर काम लेबर बजेटमध्ये समाविष्ट असल्याचे व सदर कामास ग्रामसभेची मान्यता प्राप्त असल्याची/ग्रामपंचायतीचा ठराव प्राप्त असल्याची खात्री करावी.

६. तहसिलदार यांनी कार्यारंभ आदेश दिल्यानंतर कामास प्रत्यक्ष सुरुवात करण्यात यावी. ग्रामरोजगार सेवकाने मजुरांनी केलेल्या कामाची नोंद हजेरीपत्रकात घेवून त्यावर स्वाक्षरी करावी व हजेरीपत्रकावर प्रतिस्वाक्षरी बांधकाम विभागाचे अधिकारी यांनी करावी. तसेच कंत्राटी तांत्रिक अधिकारी यांनी झालेल्या कामाची नोंद मोजमाप पुस्तकात घ्यावी व पंचायत समितीचे उपअभियंता, बांधकाम विभाग त्याची पडताळणी करतील. एकूण कामाच्या २५ टक्के पडताळणी (Check Measurement) पंचायत समितीचे उपअभियंता, बांधकाम विभाग करतील. हजेरीपत्रकाची पडताळणी झाल्यानंतर मजुरांना त्यांची मजुरी बँक/पोस्ट खात्यातून तहसिलदार यांच्या मार्फत प्रदान करण्यात येईल. साहित्यावरील होणाऱ्या खर्चाच्या पावत्या पंचायत समितीचे उपअभियंता, बांधकाम विभाग यांनी तहसिलदार यांना सादर केल्यानंतर तहसिलदार जिल्हा स्तरावरील मजुरी साहित्याचे ६० : ४० प्रमाण विचारात घेतील व मजुरी साहित्याच्या ६० : ४० प्रमाणात साहित्यावरील खर्च संबंधित विभागास ईएफएमएस द्वारे किंवा चेकद्वारे अदा करतील.

७. अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकाम करतांना महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना कायदा २००५, महाराष्ट्र रोजगार हमी अधिनियम १९७७ (दिनांक ०६ ऑगस्ट, २०१४ पर्यंत सुधारित) मधील तरतुदी यांचे तसेच केंद्र व राज्य शासनाने वेळोवेळी दिलेले निदेश यांचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.

८. सदर कार्यक्रमाचे देखरेख व संनियंत्रण उपजिल्हाधिकारी (रोहयो) व उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (बाल कल्याण), जिल्हा परिषद यांनी संयुक्तपणे करावे. तसेच योजनेचा दर तीन महिन्यांनी आढावा घ्यावा व त्याचा अर्थीक व भौतिक प्रगती अहवाल आयुक्त, महात्मा गांधी नरेगा आयुक्तालय नागपुर, नियोजन (रोहयो) विभाग व आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, महाराष्ट्र राज्य, नवी मुंबई यांना न चुकता सादर करावा.

९. साहित्यावरील होणाऱ्या खर्चाच्या पावत्या बांधकाम विभागाकडून तहसिलदार यांचेकडे सादर करण्यात येतील. एकूण खर्चापैकी महिला व बाल विकास विभागाने भरावयाच्या खर्चाचे देयक बांधकाम विभागाकडून उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (बाल कल्याण), जिल्हा परिषद यांचेकडे सादर करावे व त्याप्रमाणे या खर्चाची रक्कम त्यांच्याकडून तहसिलदार यांना देण्यात येईल.

१०. सदर योजनेबाबत केंद्र शासनाकडून वेळोवेळी प्राप्त होणाऱ्या मार्गदर्शक सूचना लागू राहतील.

११. सदर आदेश हे केंद्र शासनाचे उपरोक्त संदर्भीय आदेशाच्या अनुषंगाने व महिला व बाल विकास विभागाच्या अनौचारिक संदर्भ क्र. ३५०/२०१३, दिनांक १६ सप्टेंबर, २०१५ अन्वये मिळालेल्या सहमतीच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५०९२३१२४२४१८८१६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रभाकर देशमुख)

सचिव (रोहयो व जलसंधारण)

(संजय कुमार)

प्रधान सचिव (महिला व बाल विकास विभाग)

प्रत,

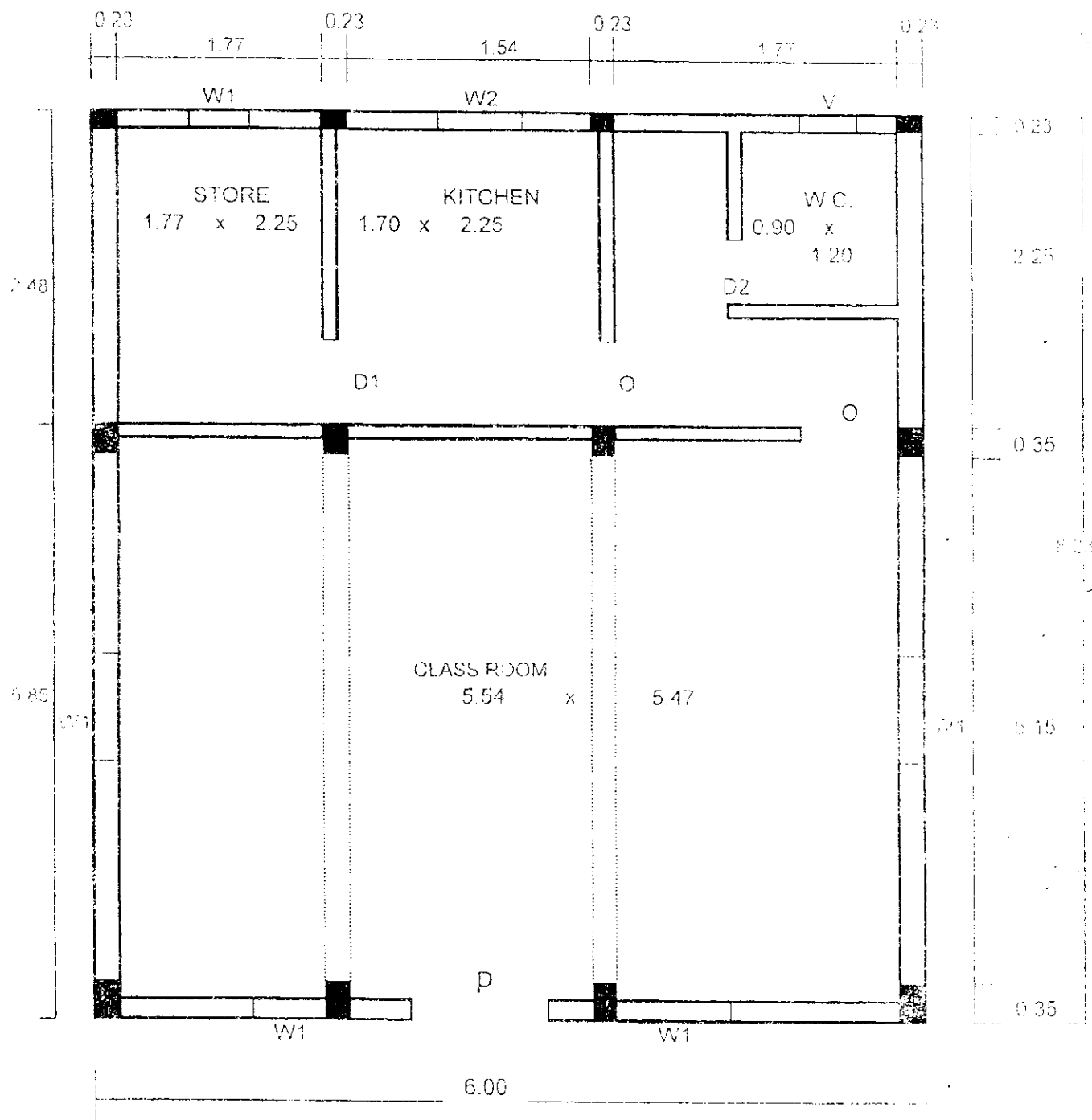
१. मा. राज्यपालांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३. सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. मुख्य सचिवांचे स्वीय सहाय्यक,
५. सर्व अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६. संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचानालय,
७. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीकरिता),
८. आयुक्त, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना आयुक्तालय, नागपुर
९. आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१०. आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे
११. सर्व विभागीय आयुक्त
१२. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१३. सर्व विभागीय उपायुक्त, महिला व बाल विकास विभाग
१४. सर्व जिल्हा कार्यक्रम समन्वयक तथा जिल्हाधिकारी (मुंबई व मुंबई उपनगर वगळून),
१५. सर्व उपजिल्हा कार्यक्रम समन्वयक तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, (मुंबई व मुंबई उपनगर वगळून),
१६. सर्व उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, (बाल कल्याण), जिल्हा परिषद
१७. सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी

१८. महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर,
१९. महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर,
२०. उप सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ रोजगार हमी समिती, महाराष्ट्र विधानमंडळसचिवालय, मुंबई,
२१. सर्व विशेषकार्य अधिकारी व पदसिद्ध उपविकास आयुक्त(रोहयो), विभागीय आयुक्त कार्यालय,
२२. सर्व कार्यकारी अभियंता, जिल्हा परिषद बांधकाम विभाग,
२३. सर्व कार्यकारी अभियंता, जिल्हा परिषद सिंचन विभाग,
२४. सर्व गट विकास अधिकारी,
२५. सर्व तहसीलदार,
२६. सर्व बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (ग्रामीण/आदिवासी/नागरी)
२७. सर्व उप सचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, नियोजन विभाग (रोहयो) विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२८. उप सचिव (कार्यासन ६) महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२९. निवडनस्ती- रोहयो-१

PLAN OF ANGANWADI

Name of Work :-

Type Estimate for Construction of Aanganwadi Building.

(NOT TO SCALE)